

ZRZESZ KASZĘBSKŌ

PISMO LUDU KASZUBSKIEGO

„Zrzesz Kaszëbskŏ” wychodzi trzy razy w tygodniu.
Dodatek literacko-naukowy „Chëcz” ukazuje się w każdym nume rze
sobotnim.
Prenumerata: Miesięcznie 15 zł. Cena numeru pojedynczego 1.50 zł.

Redaktor Naczelny: Brunon Richert. Redaguje Kolegium: Jan Rompski,
Ignacy Szutenberg, F. Szreder, F. Kowalski.
Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Zrzesz Kaszëbskŏ”.
Adres Redakcji i Administracji: Wejherowŏ, Skrzynka Poczto wa nr. 30.

Rok VIII.

Wejherowo, wtorek 13 listopada 1945 r.

Nr. 18

Brunon Richert

Pojednanie i zgoda

Jesteśmy szczęśliwi, iż całemu ludowi kaszubskiemu i społeczeństwu polskiemu możemy zakomunikować dobrą nowinę. Oto dnia 11 listopada br. w redakcji „Zrzesz Kaszëbski” w Wejherowie odbyła się konferencja między przedstawicielami grupy Zrzeszowców i koła kaszubskich literatów i pisarzy red. Brunonem Richertem i red. Janem Rompskim a przedstawicielami Kaszubskiej Rady Kultury i Sztuki z Kartuz dr. Kołowskim i dyr. Leopoldem Kosińskim. Przedstawiciele obu grup działaczy regionalnych po rozpatrzeniu całego szeregu problemów doszli do całkowitego porozumienia i postanowiono zjednoczyć ruch kaszubski pod jednym sztandarem i w ten sposób pracować owocniej dla ludu kaszubskiego i Ojczyzny. Przedstawiciele Kaszubskiej Rady Kultury i Sztuki z Kartuz uznali Kongres Kaszubŏw, który organizuje grupa Zrzeszowców w dniach 1 i 2 grudnia br. w Wejherowie i wezmą czynny udział w jego organizowaniu oraz pracach kongresowych.

Krótką to wiadomość ale w niej zawarte jest wydarzenie doniosłe dla życia Kaszub i rozwoju kultury kaszubskiej. Dobra wola kierowników grup działaczy regionalnych doprowadziła do ważnego momentu zjednoczenia całego ruchu kaszubskiego. Jesteśmy zdecydowani jednoscie tej bronić mocno i bezwzględnie. Każdego, kto by ją chciał poderwać uważać będziemy za szkodnika sprawy kaszubskiej.

Fakt zjednoczenia wszystkich działaczy kaszubskich będzie miał w dziejach naszych napewno znaczenie nie-małe. Musimy nareszcie skończyć z podwórkowymi waśniami i osobistymi ambicjami jednostek. Jeszcze większą manifestacją naszej jedności i zgody kaszubskiej będzie Kongres Kaszubski w dniach 1 i 2 grudnia br. w Wejherowie. Zgromadzą się tutaj wszyscy miłujący swoją kaszubską ziemię, dzieje, język i obyczaje... Zgromadzą się wszyscy chętni do pracy dla ludu kaszubskiego... Zgromadzą się wszyscy Kaszubi, aby okazać swą jedynomyślność... Zgromadzą się Kaszubi, aby Polsce — Ojczyźnie naszej okazać swoją wierność i przywiązanie i gotowość do pracy nad odbudową Polski Odrodzonej. A patronować będą nam duchy wielkich naszych książy Samborŏw, Świętopełkŏw i Mestwinŏw... I między nami staną w tych dniach postacie Cejnowy, Majkowskiego, Karnowskiego, Heykiego, Patoka, Jonasa i będą strzegły nas, byśmy nie-śkazitelnosc idej kaszubskiej zachowali. Na zakończenie Kongresu delegacja kaszubska wyjedzie do Oliwy i złoży hołd prochom książy kaszubskich w klasztorze oliwskim a delegacja kaszubskiej młodzieży uda się do Kartuz na grób dr. Aleksandra Majkowskiego i złoży hołd wielkiemu naszemu przywŏdcy oraz do Sianowa, aby pokłonić się naszej Madonnie Kaszubskiej — Sianowskiej Parience.

Sprawa repatriacji Polaków z Anglii drogą morską

GDYNIA (PAP). — W Londynie oczekują na możliwość powrotu do kraju liczni Polacy, między którymi jest wielu fachowców, których powrót byłby niezmiernie potrzebny do wykonywania prac związanych z odbudową zniszczeń wojennych. Ludzie ci zlikwidowali już swoje interesy w Anglii, lecz wyjazd ich opŏnia się wskutek braku środków komunikacyjnych.

W związku z tym polskie czynniki morskie zwróciły się do Brytyjskiego Ministerstwa Transportŏw Wojennych z prosbą o jak najszybsze zwolnienie tonażu pasażerskiego dla celŏw repatriacji Polaków z Anglii, motywując zażądanie to koniecznością współpracy polskich specjalistów w odbudowie kraju.

Ważne narady w Białym Domu

LONDYN (PAP). — Bezpośrednio po swej mowie premier Attlee wwiechnął w towarzystwie kierownika instytutu do badañ nad energią atomową do Waszyngtonu.

WASZYNGTON (FA). Dnia 10 .11. 45 o godz. 16-te czasu środkowo-europejskiego samolot wiozący premiera Attlee wylądował na lotnisku Waszyngtonu. Wkrŏtce po przybyciu Attlee przyjęty został przez prezydenta Trumana.

WASZYNGTON (rad). Premier Attlee i Prezydent Truman dnia 11 bm. odbyli konferencję. Premier Attlee przedłożył projekt w sprawie bomby atomowej, który zaaprobował Prezydent Truman i premier kanadyjski Mackens King. Według tego projektu sekret bomby atomowej będzie oddany w ręce Rady Bezpieczeństwa Zjednoczonych. Inne państwa muszą informować Radę Bezpieczeństwa o wynikach badañ nad bombą atomową.

W senacie USA o wkładzie Polski w dzieło zwycięstwa

WASZYNGTON. — Senator Bartley z okazji święta niepodległości w dniu 11 listopada oświadczył, że narŏd amerykański wie i pamięta jak wielki wkład dała Polska do uzyskania ostatecznego zwycięstwa. Narŏd amerykański składa hołd narodowi, który nie wydał Quislinga.

Senator Scott Lake wypowiada się także z okazji święta 11 listopada podnosząc, że demokratyczny duch narŏdu polskiego jest najlepszą gwarancją, że Polacy osiągną cele, do których dążą.

Minister Rzymowski w Londynie

LONDYN. — Jak donosi „United Press”, w londyńskich kołach politycznych twierdzi się, że polski minister spraw zagranicznych Wincenty Rzymowski, który przybył tu z Waszyngtonu w drodze do Polski spotka się z min. Bevinem w celu przedyskutowania problemów angielsko-polskich.

Na porządku dziennym znajduje się m. in. problem repatriacji wojsk polskich z Anglii i z zachodnich terenŏw Europy.

Drugim problemem omawianym obecnie w Londynie przy udziale specjalnej komisji polskiej pod przewodnictwem Edwarda Droźniaka, prezesa Narodowego Banku Polskiego, jest sprawa długŏw zaciągniętych przez dawny rząd polski w Londynie oraz sprawa polskich kapitałów w Anglii. Tymczasowy komitet brytyjskiego Ministerstwa Skarbu, któremu rząd brytyjski powierzył zadanie

zlikwidowania spraw byłego rządu polskiego w Londynie, i który zajmuje się również administracją wszystkich kapitałów polskich w Anglii, osiągnął już w tej sprawie pewne postępy.

W Londynie rozrŏnia się dwie grupy długŏw Polski w W. Brytanii: długie zaciągnięte na utrzymanie rządu emigracyjnego oraz na utrzymanie i wyekwipowanie wojsk polskich w Anglii. Długie te wynoszą według przybliŏzonej oceny około 100 mil. funtŏw szterlingŏw.

W angielskich kołach politycznych wyrażane jest wreszcie przypuszczenie, że polski minister spraw zagranicznych będzie starał się wyjaśnić nieporozumienie w sprawie procesŏw przeciw Polakom na terenie okupacji brytyjskiej w Niemczech. Jaskrawym wyrazem stosunkŏw panujących w tej dziedzinie był wyrok w Paderborn, który wywołał falę oburzenia w całej Polsce.

De Gaulle na czele rządu

PARYZ (PAP). — We francuskich kołach politycznych panuje nadal przekonanie, że na czele nowego rządu francuskiego stanie generał de Gaulle. Jednak, że z przyjęcia, z jakim spotkało się przemówienie przewodniczącego pierwszego posiedzenia Konstytuandy, deputowanego Cuttoli, wynika, że postŏwie pragną dobitnie podkreślić suwerenny charakter Zgromadzenia Ustawodawczego. Komuniści i część socjalistów powstrzymała się od oklaskŏw kiedy Cuttoli powiedział, że wybory wykazały jasno, iż olbrzymia większość narŏdu francuskiego uważa de Gaulle'a za człowieka najbardziej nadającego się na kierownika francuskiej nawy państwowej. Z kŏt stojących blisko generała de Gaulle'a informują, że decyzja co do jego osoby całkowicie należy do Zgromadzenia, ale jeśli poleci mu ono stać na czele rządu francuskiego przez okres kadencji, który jest ograniczony do 7 miesięcy, wówczas de Gaulle postawi żądania, aby Zgromadzenie wyraziło zgodę na rząd złożony z większości. Przypuszcza się, że socjaliści i komuniści dążą w dalszym ciągu do utworzenia rządu składającego się z trzech partyj.

Fracja parlamentarna partii komunistycznej ogłosiła deklarację podpisaną przez wszystkich posłŏw komunistycznych.

W deklaracji tej czytamy m. in.: „Przysięgamy walczyć z całej mocy o dobro kraju i republiki w duchu naszych ideałŏw. Dążyć będziemy do urzeczywistnienia pragnieñ narŏdu, mających na celu odbudowanie prawdzi-

wej demokracji i ustanowienie trwałego pokoju, opierającego się na lojalnej współpracy z 3 demokracjami sprzymierzonymi — Wielką Brytanią i Stanami Zjednoczonymi”

Wybory w Jugosławii

BELGRAD (rad). Wyniki odbytych 11. 11. br. wyborŏw nie są jeszcze znane. Do godz. 12 do urny wyborczej przystąpiło 80 proc. uprawnionych a do 17 g. 90—100 proc. Najliczniejszy udział wyborŏw był w Czarnogŏrze i Macedonii.

Pożyczka amerykańska dla W. Brytanii

WASZYNGTON. — Pertraktacje w sprawie pożyczki amerykańskiej dla Wielkiej Brytanii ruszyły z martwego punktu. Rozmowy, jakie toczyły się pomiędzy lordem Keynesem i ambasadorem Wielkiej Brytanii lordem Halifaxem a Amerykanami są otoczone ścisłą tajemnicą. Wiadomo jedynie, że nie osiągnięto całkowitego porozumienia.

Niewątpliwie główne żądania brytyjskie dotyczyły zmniejszenia oprocentowania pożyczki. Brytyjczycy uważają, że oprocentowanie pożyczki w wysokości, proponowanej przez Amerykanŏw (2 proc.) może spowodować w przyszłości zwichnięcie brytyjskich finansŏw. Byłoby to powtŏrzenie błędŏw, jakie popełniono przy udzielaniu pożyczek po Iej Wojnie Światowej.

Decydujące chwile Chin

Londyn (rad). Marszałek Czang Kai Szek zaproponował zawieszenie broni. W odpowiedzi na to, rzecznik wojsk komunistycznych oświadczył, iż oddziały komunistyczne zaprzestaną walki pod warunkiem, że oddziały Czang Kai Szeka pierwsze przerwą ogień.

W wyniku pertraktacji, w których brali m. in. udział minister spraw zagranicznych Czungkingu i delegat komunistyczny, ustalono warunki porozumienia:

- 1) zawieszenie broni na całym froncie,
- 2) wycofanie się wojsk komunistycznych na odległość 10 km. od linii kolejowych, o które toczą się walki,
- 3) wszystkie ruchy wojsk centralnych mają być przed tym omawiane z rządem komunistycznym,
- 4) ochronę nad liniami i zwalczanie bandytów obejmą specjalne oddziały.

LONDYN (rad). — Centralny Komitet Komunistyczny Chin pod przewodnictwem Mao Tse Tunga zadecyduje dzisiaj w Jenan, stolicy Chin komunistycznych o wojnie lub pokoju. Obrady toczą się w schronie przeciwlotniczym.

PPS domaga się wspólnego bloku wyborczego

Rada Naczelna PPS. uchwaliła na swym posiedzeniu w dniu 4 bm. następującą treść rezolucję w związku z mającymi się odbyć w 1946 r. wyborami do Sejmu:

PPS., uczestnicząc w rządach, wzięła współodpowiedzialność za losy klasy pracującej i Polski. W poczuciu wielkiej odpowiedzialności wobec Narodu i Państwa — PPS. pozostaje niezmiennie wierna zasadniczym hasłom: Niepodległość Polski, Demokracji i Socjalizmu.

Mając w smutnej pamięci rządu reakcji polskiej z okresu do majowego przewrotu z r. 1926 oraz dyktaturę sanacji Piłsudskiego i Ozonu PPS. odda wszystkie siły organizacyjne do walki z rodzimym faszyzmem. Zbliżające się wybory do Sejmu Ustawodawczego w r. 1946 mają być nie tylko odbiciem rzeczywistego układu sił społeczno-politycznych w kraju, ale i sądem ludu pracującego nad polskim faszyzmem.

Mając na uwadze dobro i wielkość, niepodległość i suwerenność Polski, gwarancję całkowitego zwycięstwa Demokracji nad faszyzmem, PPS. stojąc na stanowisku konieczności uzgodnienia taktyki wyborczej z bratnią partią PPR., wysuwa inicjatywę stworzenia bloku wyborczego wszystkich stronnictw demokratycznych stojących na platformie Rządu Jedności Narodowej pod hasłami utrwalenia potęgi Niepodległej i Suwerennej Rzeczypospolitej Polskiej w oparciu o Odrę i Niszę, utrwalenie władzy ludu pracującego w całym kraju.

Konferencja w sprawie odszkodowań

LONDYN (PAP). — Prasa angielska donosi, że w najbliższym czasie odbędzie się w Paryżu konferencja, mająca na celu rozpatrzenie spraw związanych z odszkodowaniami niemieckimi. W konferencji wezmą udział przedstawiciele około 20 narodów. Konferencja została zwołana przez rządy Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych i Francji. Ma ona zadecydować o podziale kapitału i urządzeń przemysłowych, znajdujących się w strefie zachodniej okupowanych Niemiec.

Czang Kai Szek oczekuje odpowiedzi Yenanu na swoje cztery warunki. Ma on nadzieję, że uda się powstrzymać wojnę domową. Obie strony w zasadzie zgodziły się na przerwanie działań zbrojnych, jednakże do tej pory nie wydano rozkazu zaprzestania ognia.

Sprawozdania z terenu bojów potwierdzają, że toczą się gwałtowne walki od północnych prowincji aż do bram Kantonu.

Komuniści żądają, aby kolejki zostały objęte „strefą zdemilitaryzowaną”. W chwili obecnej rząd nie godzi się na to żądanie, albowiem obiecał już nie używać linii kolejowych dla celów wojskowych ani nie atakować komunistów tak długo, dopóki nie zbliżą się na odległość mniejszą niż 10 km.

Obecnie w Chinach znajduje się około 5 milionów ludzi pod bronią, wliczając w to siły rządu centralnego, wojska komunistyczne, prowincjonalne oddziały i partyzanckie.

Konferencja ustali udział procentowy odszkodowań, do którego uprawnione jest każde państwo. Konferencja musi zadecydować, jakie straty zasługują na odszkodowania i na jakich zasadach ma być obliczona ich wysokość. Trzeba będzie także zadecydować, czy szkody wynikłe z powodu bombardowań sojuszników, uznane będą za zasługujące na odszkodowania.

Przemysł niemiecki nie został zniszczony

LONDYN (PAP). — Min. angielski Evans stwierdził, że szkody wyrządzone przez bombardowanie przemysłowi niemieckiemu, są mniejsze, niż się naogół przypuszcza. Okres odbudowy tego przemysłu — zdaniem ekspertów — oblicza się nie na lata, ale na miesiące. Niemcy mają surowców na 6 do 8 miesięcy, a maszyn posiadają trzy razy więcej, aniżeli w r. 1929, który był rokiem szczytowym w okresie międzywojennym. Maszyny te są typów najnowocześniejszych i Niemcy nie potrzebowałyby długiego czasu, aby powołać się na nową awanturę. Od 60 do 70 proc. przemysłu niemieckiego, i to w skali wojennej, a nie pokojowej jest nienaruszone.

Zamieszki w Tripolitanii

LONDYN. — Brytyjskie oddziały patrolują Tripolitanie (Zachodnią Libię) z powodu zamieszek, w których zginęło 74 żydów i arabsów. Londyńskie koła oficjalne potwierdzając te wiadomości podają, że ponadto rannych zostało 183 żydów, 36 Arabów i 2 Włochów.

Wcześniejsze sprawozdania podają z Kairu, że w Souk el Juma i Tejura tłum Arabów rabował i mordował w żydowskich dzielnicach. Raporty ciągle donoszą o niepokojach w Cussabat i Zloten, we wschodniej Tripolitanii.

Brytyjskie władze administracyjne kontrolują Tripolitanie likwidując zamieszki, a policja otrzymała rozkaz strzelania do grabieżców.

Dzisiejszy komunikat Brytyjskiego Min. Informacji w Kairze dodaje ponadto, że ustalono godzinę policyjną, a policja otrzymała instrukcję użycia broni dla rozpraszania zbiorowisk, składających się z więcej niż 5 osób.

Przegląd prasy

Związek Radzecki ma poczucie siły

LONDYN (PAP). — Prasa angielska poświęca wiele miejsca przemówieniu ludowego komisarza spraw zagranicznych ZSRR Mołotowa.

„Daily Telegraph” pisze, że ogólny sens przemówienia Mołotowa wzbudza nadzieję poprawy stosunków międzynarodowych. Mołotow zdaje sobie bowiem sprawę, że bezpieczeństwo świata zależy od współpracy sojuszników. W kwestii bomby atomowej pismo podzieliło zdanie Mołotowa, że zachowanie tajemnicy bomby atomowej nie jest skuteczną drogą do utrwalenia pokoju. Naród, który posiada wielu wybitnych uczonych i inżynierów oraz surowce przemysłowe, z pewnością może osiągnąć duże wyniki w badaniach naukowych Państw zachodu pragną utrzymaniu ścisłej współpracy ze Związkiem Radzieckim. Trzeba zdać sobie sprawę z tego, że im mniej będzie tajemnic między państwami, tym lepiej będą się stosunki międzynarodowe.

„Daily Mail” stwierdza, że bomba atomowa dała ton przemówieniu Mołotowa. Oto wybitny dowód, że sprawy świata stoją niezbyt dobrze, skoro rewolucyjny wynalazek w dziedzinie energii atomowej stał się przedmiotem intensywnego współzawodnictwa międzynarodowego. Jeśli stan ten trwać będzie nadal może to się skończyć klęską dla ludzkości.

„Daily Herald” uważa, że przemówienie Mołotowa będzie miało dodatni wpływ na stosunki międzynarodowe, że będzie miało większy wpływ niż jakieś słodkie słowa. Cechą zasadniczą przemówienia jest to, że komisarz Mołotow podkreśla dążenia Związku Radzieckiego do współpracy przy wznoszeniu gmachu pokoju pomimo istniejących różnic poglądów i pomimo trudności porozumienia się. I właśnie fakt, że Mołotow tagdzi ostrożność istniejących różnic oraz wznoszących się trudności czyni jego deklarację tak cenną. Polityka radziecka ma na celu zachowanie przyjaznych stosunków z innymi narodami i pogłębienie współpracy międzynarodowej przy równoczesnym zapewnieniu sobie bezpieczeństwa.

„New York Herald Tribune” określa przemówienie Mołotowa, wygłoszone na uroczystym obchodzie rocznicy Rewolucji Październikowej, jak umiarkowane i rozsądne. „Możemy życzyć sobie pisze dziennik — aby nasi mężowie stanu wykazywali takie samo umiarkowanie w swych enuncjacjach. Uwagi Mołotowa na temat bomby atomowej są ważne z dwóch względów: ponieważ stwierdza one wymownie tę prawdę, że tajemnice techniki nie mogą pozostać monopolem jednego państwa i ponieważ są one dowodem, ile szkody wyrządziła dziwna postać Stanów Zjednoczonych w tej sprawie”.

W kilku wierszach

BERNO. Przed 5 laty przybył do Szwajcarii pierwszy pociąg wiozący pierwsze ofiary wojny — dzieci francuskie. W międzyczasie z urlopów w Szwajcarii skorzystało 85.000 dzieci. Na początku bm. przybył dalszy transport, tym razem dzieci włoskich, które w Szwajcarii przebywać będą przez dłuższy okres czasu.

LONDYN. Amerykańskie władze wojskowe oznajmiły, że wojska amerykańskie wycofają się do 1 grudnia z Czechosłowacji.

NORYMBERGA. Dalsi przestępcy wojenni, Schach Fritschi, poszukiwali sobie obrońców. Obecnie jedynymi, którzy jeszcze adwokatów nie mają to Rosenberg i Sey Inquart.

WARSZAWA. — Austriacki min. przemysłu i handlu oświadczył, iż Polskę i Austrię wiązały od dawna stosunki gospodarcze i kulturalne. Stosunki te w okresie hitleryzmu zostały przerwane, jednak nie zerwane. W 1937 Austria pobierała od Polski towary za 67 mil. szylingów, a dostarczała Polsce towarów za 53 mil. szylingów. Działanie wiązanie od nowa stosunków stało się koniecznością, tym celu przybędzie wkrótce do Polski austriacka komisja handlowa.

WARSZAWA. — Ambasador Polski w Jugosławii Wende odbył podróż do Zagrzebia i po Chorwacji i Słowenii, wszędzie witany z wyraźną serdecznością przez ludność bratnich ziem.

WARSZAWA. W Bukareszcie odbyło się zebranie organizacyjne przyjaźni polsko rumuńskiej, na którym obecni byli przedstawiciele rządu rumuńskiego. Na zebraniu obradowano nad koniecznością przyjaźni i współpracy kulturalnej obu państw.

FRANKFURT. — Stany Zjednoczone postawiły jasną sprawę, że centralizacja władzy niemieckiej zgodnie z mową poczdamską zostanie przeprowadzona bez względu na to, czy Francja zgodzi się czy nie. Źródła amerykańskie podkreślają, że jeżeli Francja nie będzie partycypować w planie centralnej kontroli, zostanie wykluczona z załatwienia innych problemów w Niemczech, takich jak zmiany terytorialne na zachodzie i sprawa Ruhr.

Stanowisko to zajmuje także Wielka Brytania i Związek Radziecki.

O co idzie?

Waga

W najprostszym wykonaniu: drążek zawieszony w środku, na obu końcach szalki. Do jednej kładzie się ciężarki, do drugiej towar.

Waga jest najdoskonalszym, najczulszym instrumentem, który człowiek wynalazł. A człowiek dużo wynalazł.

Są wagi, które reagują na 0,00001-ną część grama. Aptekarze posługują się takimi i chemicy.

Są i wagi, na których ważyć można i kilka tonn. Te oczywiście nie readują na 0,00001 gram.

Doskonałością wagi ludzie się już oddadną zachwycają. Boginie sprawiedliwości nawet malują z wagą w ręku, symbolizując wagę uczynków dobrych i złych człowieka.

Znana jest zagadka, którą dzieci się bawią: Co jest cięższe 1 funt żelaza czy 1 funt pierza? Mylna odpowiedź „Funt żelaza” polega na złudzeniu, że oko dziecięce widzi przed sobą równe objętości żelaza i pierza a przecież do zrównoważenia funta pierza potrzebna jest daleko mniejsza objętość żelaza.

Jeden centymetr sześcienny wody waży 1 gr, złota 19 gr, a astronomowie wyliczyli, że istnieją gwiazdy, których ciężar gatunkowy wynosi 10 tysięcy i więcej, których jeden centymetr sześcienny zatem waży 10 kg., czyli bryłka wielkości pudełka zapatek nieomal 10 centnarów.

Ciężar ciał nie zależy od ich objętości raczej od ich gęstości.

Wartość człowieka nie zależy od krzyku, to jest objętości jego, raczej od ciężaru gatunkowego czyli od rodzaju jego czynów.

My Kaszubi przesadnie cenimy wagę, gdyż jak mówimy: „Nie chodzi wo defka, leno wo spravjelevosc”.

Posiada zmysł niestychnanie czuły na nikły ciężar krzyku i na solidną wagę prawej podstawy. Przy zetknięciu się z obcymi instynktownie odczuwamy czy stoi przed nami osobnik lekki czy ważki. Nie lubimy krzyku. Ogromnie cenimy czyn prawy.

Nie potrafimy ukrywać sądu naszego, co często spowoduje ujemne sądy o nas przez ludzi lekkiej wagi. Wiemy natomiast, że poważni ludzie nas za to cenią, a my z tego dumni jesteśmy.

Niestety waga mechaniczna wartości moralnej człowieka ważyć nie można. Do tego potrzebna jest waga inna, którą trzyma w ręku anioł sprawiedliwości przed tronem Bożym. Jest to nieprzejednaną sprawiedliwością Bożą, że tej wadze nikt nie ujdzie, na niej my wszyscy zobaczymy nasze czyny. Czeka nas wszystkich ta chwila, w której na jednej szali anioł złoży talenty, które Stwórca nam dał na tę ziemską tułaczkę, a na drugiej każe nam złożyć to, co z oddanych nam talentów uczyniliśmy.

Straszny jest Bóg sprawiedliwy, ale ufajmy, że waga sprawiedliwości Bożej czuła będzie nie tylko na to, co zdziałaliśmy lecz i na to co zdziałać zamierzaliśmy, do czego siły nasze przykładaliśmy.

Kaszubo, zastanów się! Co już zrobiłeś co ważyłoby mogło na wadze anioła? Do czego ręce przykładasz? A pamiętaj, że będzie wazone wszysciutenko, co czynisz, mówisz, myślisz!

J. WILLMA

Kultura - Oświata - Sztuka

Misję zorganizowania teatru polskiego we Wrocławiu powierzyło Min. Kultury i sztuki dyr. Teofilowi Trzciskiemu.

Trzy stałe teatry mamy obecnie na Wybrzeżu. Dwa z nich w Gdyni: Teatr Miejski „Komedia” pod dyr. Heleny Hałacińskiej i Teatr Marynarki Wojennej. W Sopocie zaś Teatr Województwa Gdańskiego pod kierownictwem Aleksandra Gąssowskiego. Wystawiono w nich do tej pory „Moralność Pani Dulskiej” — Zapolskiej (Teatr Komedia), „Jutro” — Konrada Korzenowskiego (Teatr Województwa Gdańskiego). Premierę „Jeńcy” Rydla włączono w program uroczystości związanych z powrotem jednostek marynarki wojennej ze Szwecji.

W Koszalinie jest w stadium organizacji teatr objazdowy, którego zadaniem będzie obsłużyć takie środowiska zachodnio-pomorskie jak — po za Koszalinem — Szczecin, Wałcz, Szczecinek, Białogard, Czaplina itd.

Filharmonia Państwowa w Moskwie zorganizowała ckle koncertów w trakcie których wykonane zostaną wszystkie utwory fortepianowe Chopina. W kolejnych koncertach weźmie udział 16 najwybitniejszych pianistów Moskwy.

Okolo 6.000 cennych dzieł sztuki zagrabionych przez Niemców odnalazły amerykańskie czynniki wojskowe w Austrii. Płótna pochodzą z różnych krajów okupowanych. Obrazy, po zinwentaryzowaniu ich zwrócone będą prawym właścicielom.

Po czteroletniej przerwie otwarto w dniach ostatnich muzeum Ermitaż w Leningradzie. Cenne zbiory dzieł sztuki ewakuowane były na czas działań wojennych na Wschód. Obecnie wróciły na swe dawne miejsce.

Wiadomości gospodarcze

— Największa suszarnia grzybów i jarzyn w Polsce znajduje się w miasteczku Brusy w pow. chojnickim. Fabryka zatrudnia okolo 500 osób.

— Niektórzy rolnicy na terenie województwa gdańskiego w źle zrozumianym interesie nie podali faktycznej cyfry dokonanych zasiewów jesiennych, obawiając się prawdopodobnie podwyżki kontyngentu świadczeń rzeczowych. W związku z tym polecono czynnikiem administracyjnym w powiatach przeprowadzenie dokładnych obliczeń stanu dokonanych zasiewów do dnia 30 bm., by na tej podstawie móc opracować plan wiosennej kampanii siewnej.

— Mamy w Polsce ponad 2.000 gorzelní rolniczych, w tym 5 proc. zniszczonych, 40 proc. częściowo uszkodzonych i 55 proc. wymagających normalnego bieżącego remontu.

Po przeprowadzeniu reformy rolnej zaszła zasadnicza zmiana: 20 proc. gorzelní rolniczych należy do państwowych ośrodków kultury rolnej i jest własnością Państwa. Reszta znajduje się w resztkówkach pofolwarczych i jest przejmowana przez ruch spółdzielczy.

AEKSANDER MAJKOWSKI 14)

Zëcé i Przigodë Remusa Zojercadło Kaszëbskji.

(Ciąg dalszy)

Przed bramą, jak vartarze mocni, cechi a vdałi, stojalë dużë drzewa, wobleczone jigleną zelono-czorną, jakjich jo v zëcu nigde njevjidzoł. Przd drzewami biolì pjosk scełë drogę do rzekji, a v rzecém wuzdrzoł głowã v doł drugij zomk i drugij drzewa, jak v zyjercadle. Kjej jem sę dzevovoł timu zjavjisku, zaszorzeło na rzece i podplinëłë, jak zogodkji z cuzigo syjata, dva vjelgji kołpje. Stanovjilë sę wone naproem mje i dzivnimi woczoma zdrzałë. A v jich woczach stajało pitanjé i vjedzo, jak skarbë, zatopjoni v głëbokjim stavje czornigo lasu. Woczë v woczë z njimi wuczul jem z boku zev, chturen plënał mje do wucha mjilsi njiżë muzeka skrzepjic i flëtu. A głos ten movjil:

— Vez mje na remjona i przenjes przez tã rzekę do mojigo zomku! —

I wuzdrzoł jem kol sebje panjã vesokji wurode v suknych ze złota i jedvabju. A beło mje jednak, jakbem ję ju znoł z vjidzenju.

— Akcja jesiennych zasiewów na terenie Województwa Gdańskiego postępuje ciągle naprzód. Brak odpowiedniej ilości traktorów oraz wykwalifikowanego personelu pokrywa się ze zorganizowaną współpracą powiatów między sobą. Skolonizowane wsie wykonały zasiewy prawie całkowicie, gorzej przedstawia się sprawa w majątkach państwowych, gdzie odczuwa się brak ludzi do pracy i inwentarza żywego. Zimową porą przewidziane jest przeprowadzenie ziarna, przygotowanego na zasiewy wiosenne. W akcji zasiewów przodują powiaty, które i przed 1939 r. należały do Polski.

Z życia ziemi kaszubskiej

GDAŃSK

— GDAŃSKA IZBA RZEMIEŚNICZA. Gdańska Izba Rzemieśnicza napotykała w stadium organizowania się na poważne trudności. Prace nad wskrzeszeniem organizacji rzemieślniczych trzeba było zaczynać od podstaw, gdyż zaledwie 6 powiatów woj. gdańskiego zachowało wspomnienia polskiego ustawodawstwa podlegając w okresie przedokupacyjnym Izbie Rzemieśniczej w Toruniu, reszta zaś, t. zn. 9 powiatów podlegało niemieckim organizacjom rzemieślniczym. Mimo trudności Gdańska Izba Rzemieśnicza notuje w swej działalności poważne sukcesy. Z chwilą powstania Izby zwrócono szczególną uwagę na potrzebę stworzenia silnej organizacji cechowej. Cały obszar działalności Izby pokryty został gęstą siecią cechów, tak, że każdy rzemieślnik ma możliwość należenia do właściwego mu terytorialnie i branżowo cechu. Do tej pory utworzono 36 organizacji cechowych, to znaczy na terenie Gdańska 10, Gdyni 4, Tczewa 5, Słupska 2, Wejherowa 6, Starogardu 3, Kartuz 6. Poza tym utworzono w Gdyni Grodzki Związek Cechów, w Gdańsku Tczewie, Wejherowie i Starogardzie Powiatowe Związki Cechów. Dążeniem Izby Rzemieśniczej jest podniesienie stanu rzemiosła tak ilościowo jak i jakościowo. W zorganizowanych kursach złożyło egzamin czeladniczy 10 kandydatów, mistrzowski 80 kandydatów, oraz kwalifikacyjny 2 kandydatów. Liczba zakładów rzemieślniczych w okręgu Izby Gdańskiej prowadzonych na podstawie kart rzemieślniczych wynosi 965 w następujących grupach rzemiosła: spożywczej 241, metalowej 175, skorzanej 153, włókienniczej 146, usługowej 94, budowlanej 87, drzewnej 65 i papierniczej 1.

— UPRZĄTANIE NABRZEŻY W PORCIE GDAŃSKIM. Zapoczątkowane we wrześniu lokalne roboty porządkowe tylko na małych odcinkach portu gdańskiego zostały w październiku rozszerzone na ogólne uprzątnię nabrzeży całego portu, usuwanie spalonych maszyn, samochodów, śmieci i t. d. Uprzątnię odbywa się przy pomocy dziennie płatnych kadr robotników pod nadzorem bosmanów służbowych.

Gdynia

— URUCHOMIENIE URZĄDZEŃ NAWIGACYJNYCH W związku z wzsatającym ruchem statków zagranicznych

na wybrzeżu polskim wyjechała w ostatnich dniach ub. m. na wybrzeże zachodnie komisja polsko-radziecka celer przeprowadzenia prac wstępnych do przekazania władzom polskim urządzeń nawigacyjnych na wybrzeżu zachodnim. Komisja powróciła w tych dniach do bazy w Gdyni.

W wyniku prac komisji ustalono konieczność jak najszybszego uruchomienia urządzeń nawigacyjnych w miejscowościach w Stilo, Szolpno, Łabie, Postomino, Jackowie i Perłowie, gwarantujących bezpieczeństwo żegluga dalekoomrskiej.

WEJHEROWO

— MECZ PIŁKI NOŻNEJ. W niedzielę, dnia 11 listopada o godz. 14-tej na stadionie miejskim odbył się mecz piłki nożnej pomiędzy II K. S. „Gryf” a Sekcją Sportową Związku Harcerstwa Polskiego. Mecz zakończył się wynikiem 1:1. Debiut młodej drużyny harcerzy wypadł nadspodziewanie dobrze. Po odpowiednim treningu i zaprawie meczowej drużyna ta może naprawdę reprezentować klasę.

— KONCERT NIEDZIELNY. Zapowiedziany koncert artystów armii radzieckiej na piątek 9 bm. odbył się w niedzielę 11 bm. o godz. 19-tej w sali ob. Prusińskiego. Na całość koncertu złożyły się występy solowe i zespołowe akordeonu i skrzypiec kompozycji wykonawców, tańce i humorystyczne skecze. Szary mundur żołnierza zgłotał publiczności, która niestety nie dopisała, prawdziwieczór humoru, pięknego śpiewu rosyjskiego i nadzwyczaj udanego tańca.

REDA

Pisaliśmy przed tygodniami (Zrzesz K. Nr. 2) o Dziecińcu w Redzie pod Wejherowem. Założony przez Izbę Rzemieśniczą, zaroł się dziećmi, które znalazły tam troskliwą opiekę, dobre odżywienie i miały możliwość uczenia się polskiego słowa, polskiej piosenki, której w czasie okupacji były pozbawione. Matki — żony przeważnie robotników i inteligencji pracującej, zatrudnionych po większej części w Gdyni, uwolnione na kilka godzin troski o dziecko mogły pomóc przy żniwach i wykopkach dorobić sobie do zarobków ojców rodzin, które to zarobki jak wiadomo nie są za wysokie. Istniała myśl przeszkolenia Dziecińca na stałe przedszkole. Wszystko było na dobrej drodze. Naraz jak grom z jasnego nieba nadchodzi Dziecińca. Powód — brak lokalności Nie wierzymy własnym uszom.

W czasie, gdy różne mniej lub więcej potrzebne instytucje czy biura oraz różni pomniejsi dygnitarze posiadają wielopokojowe mieszkania i wille — gdy deklamują się o podniesieniu kultury i oświaty, o usuwaniu śladów niemieczyny na tutejszych terenach — brak lokalności przedszkola. Pozbawia się przedszkola to właśnie dzieci, które ze względu na specyficzne warunki najbardziej potrzebują polskiej mowy i opieki ze strony polskiego społeczeństwa.

Przy bliższym sprawdzeniu okazuje się, że i lokalność jest; wybitnie nie reprezentacyjny ale jest. Brak w nim tylko kilkunastu szyb i potrzeba kilku drobnych napraw.

Sądymy, że istnieją inne przyczyny zamknięcia przedszkola, lub, że to jest tylko chwilowa przerwa, gdyż trudno uwierzyć, by kwestia kilkudziesięciu złotych czy choćby kilku tysięcy miała unicestwić dwumiesięczny wysiłek wychowawczy u przeszło stu dzieci.

A kjej jo na nję podnjost woczë, tej jem zavołot:

— Moc oBoskó! Królevjonka, co ję smok strzeżë! — Ko jo ję vjidzoł v zelonim vjidze mjesadzovim, kjej jem v stanji na mojim bjednim łózkju plakoł nad njã i nad moją skazonã godkã.

A wona zchileła do mje głowë, v ji włosach krose dozdrzenjaligo žetka, szkleła sę korone złotô, i rzekła:

— Znajesz mje! A jô wo tobje vjem vszetko. Nje boj sę, pastuszku! Vez mje v remjona i przenjes przez tã vodë! —

Tak jô zmjerzeł wokem rzekę, plënaçã przede mnã i v nji, jak v zvjerhadle wuzdrzoł jem sebje. — Małi jô vëzdrzeł procem ti postavni panji.

Nogji moje bełë bosì a nogavjice njizij kolan wobtroczkovani. Vamps moj, wodemkłi na pjersach, doł vjidzec koszulę z varpu, a ta koszula nje beła całô. Moją kłobok na głovje mjoł dure a przez nje włose vëložalë, jak słoma z gnjozda varblovigo. I vjidzoł jem sebje takjim małym, bjednim i žorotnim przë ti peszni i vdałi królevjonce, że jem woczë spusceł na svoje bosì nogji, bom sę vstidzeł.

Ale wona mje polożëła bjolã rękę na głovje i rzekła głosem spjevnim:

— Przenjesë mje, chłoptku, przez tã vodë. Zdrzë na ten zomk vjolgji i peszni na procem: Co jeden vjek ludzkji won vëchodzi na javę głëboko ze zemi i ždaje na svo jigo vëbovcë. Chto mje przenjesë przez tã vodë do zomku vojcov mojih, tego tam ja krola przëvjitajã. Vez mje tejde i zanje przez tã vodë, bo jitra będe za pozdze. Jitro sę zapadnã mure i spanjali slupe i vesokji dach i złotô brama a jeden dlugji vjek chłovjeka minje na svjece, njim przemovjil będe mogła. —

Ale jô vjedno vjidzoł moję žorotnã wurodë v zvjercadle rzekji i jem sę vstidzeł.

Ale królevjanka mje dodovała wodvogj — Njewuvozeł na svoję małosc i žarotnosc. Vëstrzełë wokjem ku svoji gvjozdzë a wudzirzë serce do vjolgji sprave. Zdrzë jak peszni ten zomk!

Kjej złoti muj bot postavjã na jego stojenje, znjknã te borë vkoł a verosnã chał szcěstlevich ludzi, co ždajã zbavjenju, ja jich krolovô.

(Ciąg dalszy nastąpi)

Jest i druga nie mniej przykra sprawa. W tej samej Redzie jest szkoła powszechna. Braki ma duże, ale nie to jest w tej chwili istotne — mają je bowiem dzisiaj wszystkie szkoły. Szkoła otrzymała drzewo na opał — okrągłaki. Drzewo leży pięknie ułożone na podwórzu — i nie można niem palić, bo nie ma kto porządkować i porządkować! W szkole jest ponad 500 dzieci i 5-ciu czy 6-ciu nauczycieli, z tego troje dojeżdżających. Trudno więc wymagać by nauczycielstwo zajęło się rąbaniem drzewa — a ludność według relacji miejscowego sołtysa nie chce bezpłatnie rąbać drzewa dla szkoły.

Adam Borczuch.

HEL

— PRACA W PORCIE. Praca nad wyłowieniem zatopionych okrętów taboru pływającego zbliżają się ku końcowi. Ostatnio wyciągnięto kuter rybacki „Kug 74” i przyholowano go portu w Helu. Wykonuje się obecnie u niego prace przygotowawcze do przeholowania kutra do stoczni w Gdyni. Port rybacki można uważać za oczyszczony. Z wyłowionych kutrów większość została oddana do dyspozycji stoczni Instytutu Rybackiego. W zatopionych łalekomorskiej.

Apel do śpiewaków kaszubskich

Apel do Śpiewaków Kaszubskich

Śpiewacy Kaszubszy!

Sześć lat minęło od uroczystości 30-ty lecia Okręgu Kaszubskiego Kół Śpiewaczych oraz od Okręgowego Zjazdu Śpiewaczego, który odbył się wspólnie z uroczystością pułkową baonu morskiego dnia 6 sierpnia 1939 r. w Wejherowie.

Sześć długich lat niewoli pod największym barbarzyńcą w dziejach wieków. Wielu śpiewaków poległo w obronie Ojczyzny na polu chwały, wielu zostało pozabitych życia przez bandy hitlerowskie

Pieśń polska i kaszubska została zakuta w kajdany, a w całej krainie kaszubskiej zapadła noc duchowa, polało się morze krwi i też, zapanowała trwoga nie do opisania. Ziemia kaszubska została opuszczona i wydana na łup hitlerowców.

Dopiero po długim czasie tam i ówdzie pierwsze promienie polskiej pieśni choralnej przebijają strwożone loża dziś serca ludzkie. Jedynie w kościołach pieśń polska do samego oswożenia rozbrzmiewać zaczęła, głosem potężnym, śląc na skrzydłach pięknych melodii dziękczynienia przed tron Stwórcy świata, a zarazem ból i żal za rękami pomordowanych najlepszych synów i córek Polski.

Pieśń zagrzmi echem potężnym a echo Twoje niech dotrze do wiecznych wrogów na Zachodzie zwiastując im, że rozbrzmiewać tu będziesz na wieki. Bądź trubadurem, wyciągającym ciemnych rycerzy.

Do pracy Śpiewacy w Kościerzynie, do pracy Śpiewacy w Kartuzach, Sierakowicach, Gowidlinie, Wygodzie, Rzędzynie, do pracy Śpiewacy w Gdyni, Orłowie, Chylini, Rumii Redzie, Pucku, Strzelnie i Wejherowie. Przyjście wszyscy co śpiewają, zli ludzie pieśni nie znają. W miesiącu lutym 1946 r. odbędzie się Zjazd delegatów Kół Śpiewaczych Okręgu Kaszubskiego. Niech na Zjeździe naszym zastąpione będą wszystkie Kola Śpiewacze Ziemi Kaszubskiej. Delegaci wybierają będą nowy Zarząd Okręgowy oraz ustalą miejscowość i dzień Zjazdu Śpiewaczego w roku 1946.

Termin Zjazdu Delegatów ogłoszony zostanie później.

Cześć Pieśni!

Westphal Augustyn

Prezes Okręgu Kaszubskiego Kół Śpiewaczych

Pracowa odbudowy**w województwie gdańskim**

GDANSK (PAP). — W Urzędzie Woj. Gdańskim odbył się zjazd kierowników powiatowych wydziałów odbudowy, na którym omówiono najważniejsze sprawy budowlane. Na cele odbudowy wsi przystąpiono do rozdzielania kredytów Państwowego Banku Rolnego za pośrednictwem powiatowych komitetów kredytów wiejskich. Specjalnym zagadnieniem stanowi odbudowa osiedli całkowicie zniszczonych podczas działań wojennych. Istnieje projekt budowania na ich miejscu osiedli wzorowych. Na pierwszym planie stoi jednak sprawa odbudowy szpitali i szkół. Wskazuje się, że kredyty na odbudowę, przyznane na kwarty kwartał nie odpowiadają rzeczywistym potrzebom zwłaszcza, że ze względu na klimat w województwie gdańskim tempo prac budowlanych w zimie jest mniej

zahamowane niż w innych okolicach kraju. Wydział Wojewódzki będzie więc ubiegał się o zwiększenie sumy kredytów na czwarty kwartał 6.625.000, —zł. Kierownicy powiatowi opracują w ciągu miesiąca plany prac budowlanych na pierwszy kwartał przyszłego roku, na który to okres województwo gdańskie otrzyma 18 milionów złotych kredytów.

Do Macka na Kobëloszu

Macku vëbôczë że moję vjedzë dzis do Ce bez „lubotni“ zaczinając, cze „mjileczni“. V ni slëdni gôdce mje jes tak zparonovôl, tak jes mje wurivôl że njimom nizodnigo sëmjenji geldzec Cę dzis mjilotnimi słovkama. Kureszce cëz të so z takjigo pozdrovku zrobisz chłopskjigo. Jo kjebe to tak jakô bjalka Cë vjita to gves be Cę to polechlëlo i pogëldzëlo, ale nje takji Mjichôl jak jô!

Na moja barzeczko sę na Cę gorzi że jes mje jakno jeji chłopa tak wurivôl v „Zrzeszë“. Wona Ce to tak letko njezabôczy, a nieradzë Ce sę wu naju v Hëce tak zarô pokozac, bo trëpk może grochotac po tvojim łesim łbje. A njechbe go na Ce potlukła to jesz mdę mjôl robotę novigo zrobjenjô. A tero vjesz të Macku co? Jo i tak na svjim wobstoję, jo nje vjerzë że jes z najima ksiżëtama v njebye godôl. A vjesz të czemu? Bo choc të som njeprzemjerzając zljepiesz nę tobakę jak nen stori Kuboszkov vól vodę, i ję pod njebjosa vëchvolivosz, że bez nję sę zaczinala vojna, bez nję też skuńcza, tak z dregji vërzekosz na naju zaživajkov że teli pjenjędzi na nję vërzucają. I czego të sę vjic dobetno trzimosz? Vjesz të, że to je procemku państvu, tęc to je monopol, monopol Macuszku, a karczmorze cëz rzeką jak nje mdzeme zaživël? Ko wonji zbëkretują...

A Macku novôznjësi. Jo jem ni wudbe że kjebe nję tobaka, to be ju v ten czas naj Kaszëbôv nje beło na svjece. Bo kô kôzdi Kaszëba vje że tobaka dovô

Z frontu Świadczeń Rzeczowych na Kaszubach

Aczkolwiek akcja świadczeń rzeczowych rozwija się coraz pomyślniej, trzeba dodać, że na opóźnienie akcji świadczeń rzeczowych wpływają warunki klimatyczne i zbieg akcji orki i siewu. Ponadto, w obecnym momencie, kiedy wieś staje powoli na wysokości zadania, luką w aparacie organizacyjnym jest brak wagonów dla transportów z punktu zsypania.

— W pow. morskim wyróżniają się obywatelskim stanowiskiem gminy Rumia i Krokowa.

— Wójt gminy Pogódki (pow. kościerski) Zygmunt Sarnowski zakupił brakujące zboże i groch i w ten sposób zdał w 100 proc. swoje świadczenia rzeczowe.

— W pow. bytowskim gmina Ugoszcz, zdała 100 proc. kartofli w ciągu 10 dni.

Na gbursvjje**Kiszunki**

(dokończenie)

W jednym m kb zbiornika można zmeścić świeżej pasz — koniczyn i traw 6—7 q, mieszanek traw i zbóż 6—7 q, słonecznika i kukurydzy 5—6 q, liści buraczanych 7—8 q, ziemniaków parowanych 9—10 q. Zeby wiedzieć, jak wielki trzeba wybudować zbiornik.

Przed wszystkim obliczyć zapotrzebowanie paszy; np. gdy żywienie kiszunką ma trwać 100 dni, a mamy zamiar dawać po 20 kg na sztukę dziennie, potrzeba nam 2000 kg kiszunki, a dla 100 krów przypadnie 20.000 kg. Przyjmując średnio w 1 m kb 8 q kiszunki, trzeba 20.000 kg podzielić przez 800 kg co równa się 25 m kb. Doliczyć do tego należy przestrzeń potrzebną do osiadanania tj. około 20 proc., co stanowi 5 m kb. Gdy nie mamy więc nadsadki, potrzebujemy zbiornika o pojemności 30 m kb. Silosy muszą być budowane z takiego materiału żeby dawały jak największą gwarancję nieprzepuszczalności wody, gdyż w przeciwnym razie stracilibyśmy duże ilości części białkowych, znajdujących się w sokach roślinnych, oraz przebieg fermentacji samej byłby wadliwy. Silosy powinny chronić paszę od przemarnięcia. Z cegły budowane kwaszarnie na cementnie, ściągnięte nawet że-

klór vjid i mëszenje i z nătka me so możeme przinodoc wobrechovac i dlôte sę tak vspanjalo trzimome choci na nen przykład Hitler chcôl naju v ni vostatni vojnie nie leno Z gnotama ale i z łajnę zezgrzec.

I jo so Macku mësze, że takji co ras tobaczke chvôli a drëgji ros ganji, choci som ję zaživo, może leno koze przed pjekłë pasc a nje z krôlama v njebyejskich komnatach rozprovjac a roczec nają tobaką...

A cëz te z tim meslisz, wo nich maturach Macku. Ko jô žodnigô maturata nji mom ani so takjigo purtka też nje spravję, bo jesz mję barzo letko be do pjekła zavjos. Moji zos vjare wuczalose v religiji Macku sę nje chvatej, bo cë bjejs może vzac. Ko pôcerz jo mogę jak mje go moja njeboszczëca matinka nowuczca, a przikôzania boskji znają, vej cëz chcesz vjici wod mje prostigo chłopa. Jo vjidzë że te na wuczaligo zgrôvôs, że takji ateste vëpjisëjesz mladim dzëvcëtom, të stôri dzadzël

Jô ce vjic radzë sę zapjisac na nę vësoką doktorską szkołę ve Gduńsku, może cę, Macku tam przëjimną takjigo jak të jes mądrele. Bodej me Kaszëbji jesme njeprzemjerzając za głupi żebe sę naszi młodi co nawuczec mogle. Choc som redaktort tak ję vëchvolivôl v „Zrzeszë“ i trãbiel że naszi sztudeńce mdą tam piersziństvo mjele. Jo, jo. Nje kôzdo koza slivkji może polikac... Macka tam choba przëjimną, a tej bjej zare na proferora, bo mosz vszetkji kaszëbskji rozeme zjadli. Zagves za venalozk tich vrejarskich vjitaminov „M“ i „Z“ dobrze tam mdzesz vjidzali.

Kuresze, Macku, tvoje szczesci cëz njeszczesci, że kjej jes v pajka wobroconi probovôl z njeba zlezc na zemję, na nę Vjezëcë, jes sę nje wurvôl i sę nje zapod v zemję, bo tej zagves muszôlbe jes nopjervi vorpac do dom za szpodą, żebe sę samigo wodkopac. A Macku jesz leno jedno. Cëz to za djachelnô pajëczena beła, jak jes sę z ne snjiku z njebyejskich wobodzel vëdrov...

Ale jem so wulzël... Je mje lzej na žoce jak jem ce doł i provdę povjedzôl. Tere të vjesz, co te vjesz Macku jeden, co za jeden Mack jes!

Mjichôl z Hete.

Kongres kaszubski

W środę, dnia 14 bm. odbędzie się w godzinach popołudniowych zebranie Komitetu Organizacyjnego Kongresu Kaszubskiego, na którym zostanie uchwalony dokładny jego program i szczegóły technicznych przygotowań.

lajem, wydawały się silosami dobrymi, tymczasem okazało się, że z czasem tynk odpada i po paru latach, a nieraz nawet i po roku silos taki traci swoją szczelność. Silosy metalowe są bardzo drogie i niepraktyczne. Najlepszym więc i najpraktyczniejszym silosem będzie silos z betonu ubijanego, wzmocniony żelazem a budowany w odpowiednich formach. Wewnętrzna ścianę wyprawia się w celu uszczelnienia „wodochronem”.

Trzeba pamiętać, że silos powinien być napełniony w ciągu jednego, a najwyżej w dwa dni. Silos po napełnieniu jest skarbnicą pasz, ale nie można go traktować jak skarbnicę pieniężną, do której można co jakiś czas wrzucać parę groszy.

Korzyści, jakie osiągamy przy kszenu pasz:

1. Najmniejsze straty w konserwowaniu składników pokarmowych.

2. Pozwalają wyżywić tę samą ilość inwentarza bez zwiększenia powierzchni pod uprawą roślin pastewnych.

3. Pozwalają zmniejszyć drogą plantację buraka pastewnego.

Już teraz pora jest rozplanować sobie, gdzie i kiedy rozpoczniemy budowę silosa, by ważne prace wiosenne nie pokrzyżowały naszych zamiarów.

Przemiał zboża

W myśl rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20. 9. 1945 roku przedsiębiorstwa młynarskie dokonują przemiału zbóż w następującej dopuszczalnej wysokości procentowej przemiału: dla żyta 80 proc., dla pszenicy 70 proc.

Przemiał procentowo niższy jest zakazany, jak również nie wolno sprzedawać pieczywa z wyższej jakości mąki.

Centralizacja władzy w Niemczech